

Henrik Visnapuu

Henrik Visnapuu

Kirg ja
kodumaa

Koostanud **Vallo Kepp**

Koostanud Vallo Kepp
Toimetanud Elo Rohult
Kujundanud Angelika Schneider

Fotod: Eesti Kultuurilooline Arhiiv; Janika Kronberg; filmi „Henrik Visnapuu üheteistkümnes kiri. Lugu Poeedi viimasest kümnest eluaastast 1941–1951” arhiiv (filmi tootja: Karl Ristikivi Selts koostöös Eesti Kirjandusmuuseumi ja Eesti Rahva Muuseumiga, 2009)

© Henrik Visnapuu
Käesolev valimik ja saatesõna © Vallo Kepp ja Tänapäev, 2017

ISBN 978-9949-85-261-1
Trükitud AS-i Pakett trükikojas

Sisukord

- 11 **Proloog** (Kaks algust: Valimik 1909–1939, 1940)
- 15 **Kurbuselle ja emale** (Kaks algust: Valimik 1909–1939, 1940)
- 16 **Kui kuurdub armulill** (Amores, 1917)
- 17 **Igavesti** (Amores, 1917)
- 19 **Kui tuleb unung** (Amores, 1917)
- 20 **Ühele naisele I–III** (Amores, 1917)
- 23 **Maria** (Amores, 1917)
- 25 **Oh, jumal** (Amores, 1917)
- 26 **Kaks algust** (Amores, 1917)
- 27 **Issand halesta** (Amores, 1917)
- 28 **Su armastus** (Amores, 1917)
- 29 **Mine** (Amores, 1917)
- 30 **Metsatalu** (Amores, 1917)
- 31 **Valge lumelaul** (Jumalaga, Ene!, 1918)
- 32 **Loobumus** (Kaks algust, 1940)
- 33 **Ene!** (Kaks algust: Valimik 1909–1939, 1940)
- 35 **Jaaniöö** (Jumalaga, Ene!, 1918)
- 37 **Neitsi saunas** (Kaks algust, 1940)
- 39 **Carpe Diem** (Amores, 1917)
- 40 **Alistumine I ja II** (Tuuline teekond, 1946)

- 47 Laske mul olla kurb** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 48 Esimene – Kümnes kiri Ingile** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 61 Ma küünitan so suudlusi** (Käoorvik, 1920)
- 62 Maga Alaea** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 64 Minu lapsed kõik magavad** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 65 Kuu on end riputand** (Kaks algust, 1940)
- 66 Tule, mu armas, tuuled ju lähevad** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 67 Sulle ja südamele** (Puuslikud, 1929)
- 68 Talvine teekond 1–3** (Ad astra, 1947)
- 76 Vaikne palve** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 77 Ja nüüd on mu südamel nii vilu** (Puuslikud, 1929)
- 79 Uned kõik on merre uppund** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 81 Ära teha tahab** (Puuslikud, 1929)
- 83 Maailm on uuesti nooreks saand** (Päike ja jõgi, 1932)
- 85 Paadil** (Päike ja jõgi, 1932)
- 87 Tagasisõit** (Päike ja jõgi, 1932)
- 88 Võõras hingus** (Põhjavalgus, 1938)

- 93 Kodumaa laul** (Talihari, 1920)
- 94 Ole tervitet, tervitet** (Talihari, 1920)
- 95 Ärge tapke inimest** (Kaks algust, 1940)
- 96 Estlantis** (Ränikivi, 1925)
- 98 Inimpuu 1–3** (Ränikivi, 1925)
- 107 Maarjamaa laulud I–II** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 109 Tõmbtuul** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 110 Maarjamaa laulud III** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 112 Maarjamaa laulud IV–V** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 114 Maarjamaa laulud VI, VII, VIII** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 120 Koduhaldjas** (Puuslikud, 1929)
- 121 Tuulised tähed** (Puuslikud, 1929)
- 123 Südame sügismaa** (Tuulesõel, 1931)
- 124 Kauguste tuul** (Tuulesõel, 1931)
- 127 Mõistatus** (Tuulesõel, 1931)
- 129 Laul vabadusest** (Tuulesõel, 1931)
- 131 Kolm küünalt kodumaale** (Päike ja jõgi, 1932)
- 132 Kolm korda maetud** (Üle kodumäe, 1934)

- 137 Proloog 1–5** (Esivanemate hauad, 1946)
- 142 Mul on sinu pärast nii kitsas** (Esivanemate hauad, 1946)
- 143 Me seisame tule ristteedel** (Esivanemate hauad, 1946)
- 144 Üle värskete kalmuküngaste** (Esivanemate hauad, 1946)
- 146 Ma kuulutan** (Esivanemate hauad, 1946)
- 147 Nii kinni** (Esivanemate hauad, 1946)
- 148 Esivanemate hauad** (Esivanemate hauad, 1946)
- 150 Nii suured on sinu mured** (Esivanemate hauad, 1946)
- 151 Ad astra 1–7** (Ad astra, 1947)
- 164 Rohtaed 1–4** (Ad astra, 1947)
- 169 Astuge tasa** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 170 Periheel** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 171 Ingi haulal** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 172 Eksin tänavate kurrus** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 173 Ing ja Bodensee** (Periheel: Ingi raamat, 1947)
- 174 Vahimees, ons ikka veel öö** (Mare Balticum, 1948)

- 179 Kutse** (Mare Balticum, 1948)
- 180 Ma olen sind kutsund** (Mare Balticum, 1948)
- 181 Kõik muutub lauluks** (Mare Balticum, 1948)
- 182 Talveõõ** (Linnutee. Rännuraamat, 1950)
- 183 Kuldpõrnikas** (P. Krusten, Kaugelviibija
käekõrval, 1957)
- 184 Laulud Hõdele VI** (P. Krusten, Kaugelviibija
käekõrval, 1957)
- 185 Nägemus Hõde ukse taga** (P. Krusten,
Kaugelviibija käekõrval, 1957)
- 186 Hällipäeva lapsele Öiele** (P. Krusten, Kaugel-
viibija käekõrval, 1957)
- 187 Läkitus** (P. Krusten, Kaugelviibija käekõrval, 1957)
- 188 Ühele lahkujale** (P. Krusten, Kaugelviibija
käekõrval, 1957)
- 189 Valgus on lõhnava in lehin** (Periheel: Ingi raamat,
1947)

- 193 Kes on kogunud pihku tuule** (Maarjamaa laulud, 1927)
- 195 Suur kirjanik on nagu vana vein** (Tuuline teekond, 1946)
- 196 Kas olete tulnd vaatma inimest** (Ränikivi, 1925)
- 198 Surm hirmus isegi on mõistmatulle puule** (Ränikivi, 1925)
- 199 Luuletaja, riimi ridu** (Koguja II, 1949)
- 200 Need sõnad on pandud mu suhu** (Koguja I, 1949)
- 201 Rahu neile** (Koguja II, 1949)
- 202 Viimne kevad** (Tulimuld, 1951)
- 203 Tõlkige mu kõne** (Koguja I, 1949)
- 209 Kumba ma valvama pean, rohtaeda või sind?** (Vallo Kepp)

Proloog

Aeg ilmuda jo ülim, täis on tund.
Te hulka, laulikud, ma julgest' tulen.
Mu saatus see, mu mullapäälne pund,
aeg ilmuda jo ülim, täis on tund.
Kas alla jään või mõne ringist sulen,
ükskõik; see nii, see olemise sund.
Aeg ilmuda jo ülim, täis on tund.
Te hulka, laulikud, ma julgest' tulen.

Mu päevi veesse naised köitnud loed.
Kui varglik pilk käib süstik läbi lõime,
üks teise järgi kinni lüüaks' koed.
Mu kanga veesse naised köitnud loed.
Nad madarate verde kastnud põime
ning kangasteljil' teinud raudsed toed.
Ah, päevi veesse naised köitnud loed.
Kui varglik pilk käib süstik läbi lõime.

Hää jätta endast kõiki jumalaga,
kes olnud karmid, olnud mulle hääd
ning laulda sest, mis mööda, seljataga.
Hää jätta endas kõiki jumalaga,
hää mõttes silitada naise pääd,
end mässä juustega kui humalaga.
Hää jätta laulus kõiki jumalaga,
kes olnud karmid, olnud mulle hääd,

Ah, kallid mälestuses silmaveed.
Mu laulud – naiste sammud üle läve.
Ah, armsad, armsad mulle tunnid need.
Ah, kallid mälestuses silmaveed

ja rõõm kui kuldse muinasjutu käve,
kui kauge ilma seljataga-teed.
Ah, kallid mälestuses silmaveed.
Mu laulud – naiste sammud üle läve.

Mu laulud, kallid minu südamele,
oo, naine, sinu käte soojusest.
Need laulud olen laulnud eneselle,
mu laulud, kallid minu südamele.
Mu laulud enda ihu roojusest,
ah, need on kõik, kõik laulud kurbuselle.
Mu laulud, kallid minu südamele,
oo, naine, sinu käte soojusest.

Miks laulan oma unistustest nüüd?
Kas raudse ajaga pean tasakaalu?
Oo, ei! Nii võõras minule see püüd.
Miks laulan oma unistustest nüüd?
Et aja luhtund jõed võtaks vaalu?
Oo, ei! Nii asjatu te küsi, hüüd:
„Miks laulan oma unistustest nüüd?“
Vast endaga ma endas pean tasakaalu.

Aeg ilmuda jo ülim, täis on tund.
Te ringi, laulikud, ma tahan astu.
Mu saatus see, mu mullapäälne pund,
aeg ilmuda jo ülim, täis on tund.
Kas mõnitust või kiitust tuuaks' vastu,
ükskõik: see nii, see olemise sund.
Aeg ilmuda jo ülim, täis on tund.
Te ringi, laulikud, ma tahan astu.

1917

Aeg oli ülim. Keset verd ja surma
te sekka, laulikud, ma, laulik, sain.
Olümpos nõrgalt pidas minu turma.
Aeg oli ülim. Keset verd ja surma
teeb irvit'es tööd timuk, tapab Kain.
Ma nukker vaid, et minu laul ei hurma,
kui aeg on ülim. Keset verd ja surma
te sekka, laulikud, ma, laulik, sain.

Lehekuu 1919

Kolmkümmend aastat südamete lugu
ses eluraamatus on kirja pand.
Lind taevaalune, kel täitnud pugu
kolmkümmend aastat südamete lugu?
Käest saatuse see ülikallis and:
ma olen vana laulikute sugu.
Kolmkümmend aastat südamete lugu,
ses eluraamatus mis kirja pand.

Lehekuu 1939

Kurbuselle ja emale

Jo sinu ihun, minu hellik ema,
mu verde imbus ilma sapisõru.
Et elu sinu suule oli mõru,
kas läksid sellest ilmal' kõnelema.

Su elupäevad löövad pudenema,
neist langeb üksik nagu tammelt tõru.
Mind aga köidab nooruskuldne võru
ja saab mu jõun ning meelten tugenema.

Kuis tahtsingi, mil tantsiskelid jalad
ning pillerkaaritasid võimud salad,
et neile ikka anda võiksin koja.

Kas sellest sõnada, et murdusivad talad
ja hingest läbi nõrgus leina oja?
Sa mõistsid, ema, ilmal omad alad.

1915

Kui kuurdub armulill

Ma ihkan kurba vaikust oman rinnan kanda
ning tunda hämarust kui vesimusta siidi,
end õhtu purpurpehmeil tunnel tahaks anda.

Siis oled vaikusen mu ligi üksi sina.
Kui õhinast, nii imelisest, meeled viidi
teed ihalduse siis; sind õrnalt hoidsin mina.

Suud suruden su käele, helluden su ette.
Oo, öine tund, loo sellest unistusest tasast viisi,
kuis kuurdub armulill, mis pandud silme vette.

1911